

Türkiye’de Meslekî Eğitim ile Ahîlik ve Çalışma Ahlâkı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ersin Çabucak

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Yöneticisi

ersincabucak@gmail.com

ORCID:0000-0001-9254-2650

Özet

Günümüzde tüm devletlerin gündeminde sağlıklı ve düzenli bir yapı oluşturmak hedefi yer almaktadır. Bunu gerçekleştirmek için hayatın her sahasında olduğu gibi eğitim ile ilgili kurumlarda ve iş yerlerinde de neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bilmek önemlidir. Bu sebeple son dönemlerde çalışma ahlâkı kavramının sıkça karşımıza çıktığını görmekteyiz. Meslekî eğitim alan ve çalışma hayatına hazırlanmakta olan bireylerin güçlü benlik algısıyla donanmaları ve bu benliği edinmeleri elzemdir. İş hayatında ahlâksal bir atmosferin yerleşmesi için ahlâksal olmayan davranış ve tutumları sorgulamak, haksız kazançla rekabet ortamını dengelemek ve kaliteli üretimi arttırmak için çalışma ahlâkı öne çıkmaktadır.

Çalışma hayatında mükemmel elde etmek amacıyla yalnızca teknik bilginin yeterli olmadığı açıktır. Zira ahlâksal ilke ve yöntemlerden uzak bir çalışma hayatı ülkenin kalkınması, ilerlemesi, ve refah seviyesine ulaşılmasında olumlu bir rol üstlenemez; ahlâksal ilke ve yöntemleri olmayan bir bireyin başarılı olamayacağı, şayet bu mümkün olsa da bunun geçici olacağı şüphesizdir.

Çalışma ahlâkı henüz yeni bir kavram olmakla birlikte, bu kavrama yüklenen anlam geçmişten günümüze dek hep var olmuştur. Ülkemizde çalışma ahlâkı kavramının yerleşmesini sağlayan ve ülkemize ahlâksal iklimi getiren en önemli kurum Ahîliktir. Ahîlik, çalışma hayatında yapılan iş ne olursa olsun ve bu işin yapılması için gerekli olan araç, gereç, donanım ve bilgiye dayalı işleyiş neyi gerektirirse gerektirsin buna ulaşmayı amaç edinmektedir.

Ahîlik, sanat anlayışında mükemmel, yaşayış şeklinde dürüst, topluluğa hizmet mantığında erdemliliği hedef almıştır. Ahîlik, çalışanların gerek zanaat ve sanat alanlarında çalışmasını gerekse de ahlâksal prensip ve ilkelere göre yetişmesini hedefleyen bir sistemler bütünüdür. Bu yönüyle Ahîlikte meslekî eğitim ile ahlâkî eğitim ayrılmaz bir bütün meydana getirmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ahîlik, Meslekî Eğitim, Çalışma Ahlâkı.

Investigation of the Relationship Between Vocational Education Ahi-Order and Work Ethics in Turkey

Abstract

Today, the dream of creating a clean structure is on the agenda of all societies. In order to achieve this, it is important to know what is right and what is wrong in education-related institutions and workplaces, as in all areas of life. Emphasis is placed on work ethics in order to equip individuals who receive vocational education and prepare for working life with a strong self and acquire this self, to question immoral behaviors in order to establish an ethical atmosphere in business life, to balance unfair profits and competition environment, and to increase quality production.

It is clear that technical knowledge alone is not enough to achieve excellence in the workplace. Because a workplace that is distant from moral principles and methods cannot play a positive role in the development and progress of the country and in reaching the level of wealth; There is no doubt that an individual without moral principles and methods will not be successful, and if this is possible, it will be temporary.

Although the concept of work ethic is still a new concept, the meaning attributed to work ethic has always existed. One of the most important examples of this situation in our past is Akhism, which brings the moral climate to the workplace. Ahilik aims to achieve whatever the technical equipment and moral structure required for the created work, regardless of the job created.

Akhism is based on excellence in its understanding of art, honest in its way of life, and virtuousness in its service to the community. It is a system that aims to specialize in the fields of art and to work according to moral principles and principles. In short, vocational education and morality have formed an inseparable whole in Akhism.

Key Words: Akhism, Vocational Training, Work Ethics.

Giriş

Her topluluk için meslek hususu ve eğitimi geçmişte olduğu kadar çağımızda da önemini korumaktadır. Bu husus düşünürler ve bilim insanlarının ilgi ve dikkatini çekmiştir. Yenilikçi sosyal tertipler toplulukların yaşadığı sosyoekonomik değişim ve dönüşümlerin, ayrıca gelişme ve değişimlerin tabii neticesi şeklinde meydana çıkmaktadır.

Bunların fevkalâdeci bir anlayış ile işlemesi yalnız bu düzenlemelerin bireylerin haiz olduğu ve benimsediği değer ile ne kadar ahenk içersinde olduğuna bağlıdır. Bunun yanı sıra, bireyin, yakın veyahut uzak tüm insanlığın ve tabiatın yararı için, bencil amacından vaz geçmesine dönük

değerler kazanması, bunları hayatında benimseyip kullanması ehemmiyet kazanmaktadır. İşte tam da burada eğitimin ehemmiyeti meydana çıkmaktadır (Bayram, 1995: 71).

Eğitim kavramının değişik tanımını yapmak imkan dahilindedir ve buna değişik felsefi sistem ve psikoloji yaklaşımları yol açmakta. İdealist ilkelere göre eğitim, Tanrı’ya ulaşma süreci için oluşturulan etkinlik; realist ilkelere göre, insanı topluluğun başat rolüne göre yetiştirme süreci; eleştirel ilkelere göre, çelişkileri asgariye indirerek üretim uğraşında bulundurma vetiresi; pragmatist ilkelere göre yaşam ve yaşanmışlıklar yolu ile kişide istendik davranım değişikliği oluşturma; varoluşçu ilkelere göreyse, insanı rol model olma durumuna getirme süreci şeklinde tanımlanmaktadır (Durak ve Yücel, 2010: 2).

Meslekî teknik eğitimse, saha itibarı ile orta öğretim, çırak eğitimi ve usta öğretici eğitimi şeklinde geniş bir sahayı kaplamaktadır. Özsel niteliğini millî değer ve ilkelerimizden alan Ahîliğin en azından bir takım uygulamalardan faydalanılarak yapılacak bir meslekî eğitime dönüşmesine olan ihtiyaç ortadadır. Meslekî teknik eğitim hususunda oluşturulan çalışma sahalarında belirtildiği gibi Ahîlik modelinin uygulanabilmesi önemlidir (Durak ve Yücel, 2010: 9).

Yabancılara ait modellemelerin misal alınarak gösterildiği ülkemizde meslekî teknik eğitimin işlerliğinin belli başlı şartı, özyapısındaki değerlerin bu eğitim ile birleşmesinin önünü açmaktır. Ülkemizin vazgeçilemez ihtiyacı olan ara eleman ihtiyacının yalnızca öğretimi hedef tutan düzenleme ve çalışmaların Ahîlik anlayışı ile yeniden ele alınması gerekmektedir (Gemici, 2010: 63).

Yüz yıllarca meslekî eğitimde rol model olan Ahîliğin günümüzde uygulanabilirlik durumu araştırılmalıdır. Ülkemizde meslekî eğitimde rol model arayışlarının değerlendirilerek, bu anlamda Ahîlikten alınacak bir takım prensiplerin ne türlü uygulamaya geçirilebileceği hususunda öneriler ortaya koymak gerekmektedir (Durak ve Yücel, 2010: 13).

Ahîlik, on üçüncü ve on dokuzuncu yüz yıllar içersinde Anadolu coğrafyası başta olmak üzere Balkanlar’dan Kafkaslar’a kadar uzanan mekanda başat olan ekonomik, kültürel ve toplumsal kurumdur. İşini kutsi, çalışmasını züht kabul eden, karşılıklılık esasına bağlı, iş birliği ve sosyal dayanışmaya dayalı, kalite ve müşterilerin memnuniyetini ilke edinen Ahîlik, meslekî gelişimi mütemadiyen eğitim ile pekiştirmek isteyen ahlâkî anlayışı temsil etmektedir. Ahîlik, kültür ile tümleşen ahlâkî değerlerin ahlâkî davranıma dönüşmesinin iyi timsali olarak günümüzde yaşadığımız sıkıntılara ayna tutacak derinlik ve genişlikte bir sistem bütünüdür (Çağatay, 1989: 81).

Ahlâkî değerler, iyi olana yönelik davranımlar için kural koymakta, standartlaşma belirlemede, koşut davranımları göstermekte, ikilem karşısındaysa ahlâkî açıdan olgun ve dürüst kararların verilmesine yardımcı olmaktadır.

Türkiye’de Meslekî Eğitim ile Ahîlik ve Ahlâk Arasındaki İlişki

Türkiye’de Meslekî Eğitimin Gelişimi

Ülkemizde meslekî teknik eğitim sürecinin işleyiş şekli şöyledir: Meslekî teknik eğitim, Millî Eğitim Bakanlığı’na ait Teknik ve Meslek Lisesi ismiyle sekizinci sınıfın ardından başlar. Bu kurumlara giriş ile alakalı kontenjan ve puan değerleri yıldan yıla değişiklik göstermektedir. Pırlanlı kalkınma devrinden itibaren ülkemizde sanayileşmeye ehemmiyet verilmesi neticesi meslekî ve teknik sahalarda eğitimli birey ihtiyacı sürat ile fazlalaşmıştır. Dünya’da teknik ve sanayi sahasında meydana gelen şiddetli gelişme ve değişimler ikinci bir dil konuşan ara eleman ihtiyacını meydana getirmiştir. Bu amaçla 1984-1985 eğitim-öğretim döneminde Meslek Lisesi, 1985-1986 eğitim-öğretim dönemindeyse Teknik Lisesi açılmıştır (Sakaoğlu, 2003: 48).

4701 sayılı Kanun’la 3309 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu’na ilave edilen maddeyle 2000-2001 eğitim-öğretim döneminde öncelikle ufak yerleşimlerden başlayarak, teknik ve meslekî eğitim sahasında orta öğretim sertifika ve diploması veren programlar uygulayan Teknik ve Meslekî Eğitim kurumları açılmıştır (Cora, 1990: 118)

Örgün eğitim sürecinin bir parçası kurulan Çıraklık Eğitimi merkezî aracılığı ile teknik ve meslekî eğitim verilmesi sürmüştür. Gerek Meslekî Liselerde gerekse Çıraklık Eğitim Merkezinde sağlanmış olan eğitim süreci günden güne gelişim ve ilerlemeler kaydetmiştir. Lakin sekizinci sınıfın ardından başlayan lise eğitim sistemimizle ilgili iyileştirme çalışmaları da hızla devam etmektedir. Sıralanma ve puanların ehemmiyeti çok olmakla beraber ilgi, alaka, kabiliyet v.s. hususlar ihmâl edilmemek suretiyle kaliteli yetişen kalifiye bireyler tedarik edilmelidir (Cora, 1990: 117).

Meslekî Eğitim ile Ahîlik Arasındaki İlişki

Ahîlik, fütüvvet fikrine müstenit meydana gelen medeniyet tarihimizde mühim sosyal ve ekonomi bağıntılar yapan bir kurumdur. Fütüvvet sözcüğü etimoloji anlamda buluğluk, gençlik, delikanlık

manalarında kullanılır; aynı zamanda gençlik döneminin zirvesi, delikanlılık tavırları manalarına da gelir. Bu kavram Avrupa’daki şövalyelilik, İran’daki civanmerdlik, Türkler’deki alplik fikirlerinin eşdeğeri şeklindeki cömerdlik, mürüvvetlik, asillik v.s. kavramlarındaki ahlâksal fazilet ve iffetleri kapsamaktadır (Tan, 2009: 17).

Fütüvvet ve Ahî sözcükleri zaman ile benzeş manada kullanılmıştır. Ahîler hakkında anlatılan örfleri, adetleri, belli başlı prensipleri fütüvvetname şeklinde adlandırılan eserde kaydedilmiştir. Mevcut en köklü fütüvvetname hicri dört yüz sene evveline ait Sülemî’nin *Kitab-el Fütüvve* kitabıdır (Ateş, 1977: 45). Ensarî’ye ait diğer bir fütüvvetname daha bulunmaktadır. Türkçe’yle yazılan fütüvvetnamelerin en eskisi Burgazî’nin *Fütüvvetname* kitabıdır (Gemici, 1993: 41).

Tüm fütüvvetnamelerde fütüvvetin esas ve koşulları, fütüvvet kollarına kimin giremeyecek olması, ne durumda fütüvvetten düşülecek olması, fütüvvetin bölümleri, fütüvvetin silsile durumu v.s. hususları düzenlenilmiştir. Samimi, cömert, yaratandan gayrısına kulluk göstermeme, devamlıca yenilik, alçakgönüllü, misafirperver, uyumluluk, merhametlik, dürüst olmak v.s. özellikler fütüvvetin ilke ve temelleri şeklinde kabul edilmiştir (Ateş, 1977: 46).

Ahîlere dair birlikler ve teşekküller Osmanlı’nın kuruluş sürecinde gayet etkili olmuştur. Bu katkılar, Osmanlı’nın gelişip büyümesinin ardından kesintisizce bir şekilde sürmüştür. Ahîler kısa sürede esnâf kol ve alanlarına dönüşerek kendisine özgü gerek ticarî, gerekse de topluluk hayatına değer ve töreler manzumeleri meydana getirmiştir. Bunlar Osmanlı coğrafyasının hakimiyetinde bulunan topluluklar içerisinde sosyokültürel yapıya haiz mühim vazifeler yapmıştır. Böylelikle Ahîler Osmanlı’nın ekonomi geçmişinde mühim rol oynayan bir oluşum olarak tarihteki yerini almıştır (Tan, 2009: 24).

Meslekî Eğitim ile Ahlâk Arasındaki İlişki

Meslekî eğitimde pratik ile teorinin, günlük hayat probleminin iç içe yer alması çok önemlidir. Bilgi ve becerinin keşfedilmesi ve başkaca sahalara transferlerini sağlayacağı için öğrenen kişilerin ferdî, siyasî, sosyal, ekonomi, estetikî v.s. tüm unsurlar ile karşılaşmasını (hayatın bilgi ve beceriye dönüşmesini) ve vakit vakit de edindiği teori ve pratik değerlerin bilgileri ile karşılaştırmalarını da sağlayabilecek bir husustur (Gemici, 1993: 44).

Ahlâkî eğitim, ahlâksal değerleri, bunları geliştirmek veyahut iyileştirme sürecinde eğitim için gerekli olan bir girişimdir. Ahlâkî eğitimde esas soru şudur: öğrenciye dönük olarak hatayı ayıran

toplumsal değer mi aktarılmalı, aksi hâlde öğrencinin şahsî değerini kendinin biçimlendirmesine mi müsaade edilecek? Ahlâkî eğitim, yetişkinlerin yetkelerini ve yetişkinlerce savunulmuş olan değer ve ilkelerin öğrenciye transferini saplar. Geleneksel eğitim savunucusu olanlar, şahsiyet eğitiminin gençlerin ana değer ve ilkelerini biçimlendirdiğini belirtirler. Bir takım eğitimci kişiler, şahsiyet eğitiminin geleneksel yaklaşım tarzını, zihin yıkamaların ve bunu kontrolü çabasının bir biçimi kabul ederek eleştirir. Bu eğitimci kişiler değer ve ilkeleri geliştirme, ahlâksal kavrayış ve fikir birliğini oluşturma gayretini önemserler (Gemici, 2010: 75).

Gerek aile ortamında gerekse de kurumlarda ahlâkî eğitimde sosyal öğrenim nazariyesinin meydana çıkardığı ilke ve prensipler ahlâkî eğitimde ortaya çıkmaktadır. Şu şekilde ki; bilindiği gibi, eğitimde eğitimci kişilerin cümlelerinden çokça davranımları çocuklar üzerinde misal olma rolüne haizdir. Taklitler ile özdeşleşmeler yolu ile öğrenim ahlâkî eğitimde ehemmiyet arzettiği için, yetişkinler, davranımlarıyla misal olmalıdır. Açıkçası çocuklar davranımlarıyla ahenkli bir duruş sergilemeyen eğitimcilerin öğretim yöntemlerini kayda değer bulmaz. Onların nazarında davranım, söz ve cümleden evvel gelmektedir (Gemici, 2010: 75).

Okul çağına gelen çocuğun duyuş alanındaki öğrenimleri yoğun bir biçimde çokça okul ortamında gerçekleşmekte. Zira çocuklar üzerinde daha etkili olacak değişik bir sosyal mekandır. Herbirinden etkileneceği, davranım öğreneceği dost çevresi, rol alacakları öğretmenler ve uymadıkları zamanlarda mücazat görebileceği kuralları bulunmakta. Ahlâksal davranımların kazanmasında öncelikle kişilerin yaptıkları ve yapacakları davranım hakkında bilgisi bulunması gerekmektedir. Bundan ötürü, çocuklara, niçin güzel davranım yapmaları gerektiği, hatalı davranımın niçin değiştirilmelerinin gerektiğininse izahı mühim bir konudur. Bu yöntem ile çocuklara menfi davranımının, başkasın verdiği ziyan anlatıldığında, bireylerin ahlâk gelişimi ile müspet ilişkisellik sözkonusudur. Böylelikle çocuklar doğru ve yasak hususların sebeplerini şahsî dünyalarında daha kolayca anlamlandırır (Çileli, 1996: 110).

Ahlâk öğretimi, insanlarda bizatihi kişiyi geliştirme, kısaca bir kalıp, bir akıl, bir insaf kazandırma çalışır. Ahlâk öğretimi bu hâliyle, diğer öğretimden değişik bir özelliğe haizdir. Ahlâk öğretimi diğer sahalardaki öğretilmekte olan gerçeklerin kesinlik hususiyetlerinden, mantık ilişkilerinden farklı olarak bireyin duyuş, tutum, huy ve yapılarına yönelir. Diğer bir çok dal gibi kişinin zihni ve fikri yapısına hitap etmekte, kısaca zihnî alan ile ilgilidir (Gemici, 2010: 75).

Ahlâkî eğitimde demokrasi tutumunun ehemmiyetini vurgulama gerek etik gerekse de bilimsel bir gerekliliktir. Bireyin kurum hayatına kapsamlı biçimde katılmış olduğu, paylaşımcı, kültürcü bir

topluluk modelinin tanımlandığı öğretimsel süreçte benzer vakitte bulunulması elzem olan adaletli düzenin amaçları; özellikle küreselleşme sürecinin kaybetmeye uğraştığı kültür değişikliğinin ehemmiyeti ve bu hususta alınması elzem olan önlem üzerinde dikkat ile durulması elzem olan konulardır. Sonuçta ahlâkî eğitim, bireylere öğretim yaşamı vasıtası ile çevresinde modellediği davranımları alışkanlıklar dönüştürmek, ahlâksal yapıda potansiyelini işlemek, ahlâksal temayülleri yönlendirmek gayretidir. Ahlâkî eğitim, mesleğe, değere, tutuma ve kişiliklere yöneldiğinden zihni sahanın biliş, kavrayış, analizler basamağından daha fazla, duyuşsal sahanın, değer vermek, örgütlemek ve benseş şeklinde getirmek gibi süreçleri ile alakalıdır. Zira bu hususta öğrenilmiş olan bilgi ve becerilerin davranıma dönüştürülmesi yönü ile ahlâkî eğitim ehemmiyet kazanmaktadır (Cora, 1990: 118-119).

Meslekî Eğitim ile İlgili Problemler

Ülkemizde meslekî eğitimi belirleyen 3307 sayılı Kanun’un Almanya kaynaklı olduğu belirtilirse de, bir takım cihedlerden Ahîlik ile benzeştirilmektedir. İlk Kanun’un, Ahîlerdeki esnâf ile medreseler birlikteliğı gibi kuruluş-iş yeri bütünselliğini ön gördüğü söylenebilir. Bu Kanun’da, eğitim merkezinde oluşturulmuş olan teori eğitimle iş yerlerinde oluşturulmuş olan pratik eğitim modelinin paralelliğı sağlanmıştır. Böylelik ile kurum dahili eğitimle kurum harici eğitimin birbirlerini tamamlaması ön görülmüştür. Ahîlerde bireylerin genel şeklinde değerlendirilerek meslekî ve teknik bilginin birarada verilışı sözkonusu idi (Sakaoğlu, 2003: 459).

Ahîlik mesleğinde yamaklılık, ilk derecede bulunması itibarı ile adaylık eğitimine benzetilmektedir. Ahîlikte öğrenme modeli sadece mesleğı öğretmek için gösterilmiyor ve genellik ile akşam veyahut müsaid vakitte çırak olanların bilgileri ve görgüleri edinmesine yardım ediliyordu. Böylelik ile bunları kuru bilgiler ile donatma yerine maddî ve manevî olgunluk oluşturulmaya çalışılmaktaydı. 2087sayılı Usta, Kalfa, Çırak Kanunu’nun uygulanılmasında çırak olanlara sadece meslekî dersler verilmekteydi. Hâlbûki bu kanun ile çırak olanlara din ve ahlâksal bilgi verilışini temin maksadıyla çırak eğitimi verilen bu müesseselerde meslekî derslerin yanı sıra dinî dersler okutmaya başlanılmıştır. Bu durumun yanı sıra Türkçe’nin, Sosyal Bilgiler’in bunlara ilavesi sağlanmıştır. Bu yasayla bir takım ilavele ile Ahîlikteki insanı tüm yönleri ile techiz etmek prensibi ile özdeşleşmekte (Bilgiseven, 1982: 85).

Çıraklık-kalfalık-ustalık mesleğine yönelik Ahîlikteki çalışma ve tören adabı günümüz koşullarının içeriğine yansımıştır. Ahîlerdeki çırak olanların kalfalık alanına geçmesi, kalfalık akabinde usta olma süreci belirlenmiştir. Bir takım bölgelerde hala meslekî öğrenimin değişik aşamalarında ilerlemeler ile alakalı tören ve örflere müsaade edilmiştir. Bu yönü ile yasa, esnâf ve sanatkârlarca Ahîliğe dönüş şeklinde ifade edilmiştir (Bayram, 1995: 92).

Yasayla çırak olanların üst bir öğrenim modeline geçişi sağlanmıştır. Böylelikle yetişmekteki çırak olanların, sosyal olarak yatay ve dikey geçişler ile meslekî liseleri tamamlayarak üniversitelere dek devamı sağlanmaktadır. Bu yasayla endüstri kuruluşlarınca ihtiyaç duyulan elemanlar kendilerine ait bölgelerde karşılanmaktadır. Tabî ki her sene artış gösteren ihtiyacın karşılanması için kurum sayılarının mütemadiyen fazlaşması gerekiyor. Ahîliğin yeniden canlanması ve özellikle uygulamalarında getirdiği bir takım yenilikçi düzen ve tertipler sebebi ile ülkemizdeki hazır meslekî ve teknik eğitimdeki reformize şeklinde görülen 3307 sayılı Kanun'un uygulanışı esnasında meydana gelen bir takım menfi netice ve aksaklıklarla birlikte hatalar da sözkonusudur (Bayram, 1995: 92). Bütün bunları öğrenciler, kurumlar, iş yerleri bakımından üç bölümde inceleyeceğiz.

Öğrencilerle İlgili Oluşan Problemler

Uygulamadan sonraki süreçte öğrencilerle ilgili görülen en önemli eksiklikler öğrencilerin disiplinden uzaklaşmak suretiyle kurum kontrolundan ayrılmış bulunmaları ve bu eğitim sürecini nakıs değerlendirmeleri olmuştur. Bu sahadaki görevliler, değişik kurum müdürleri ve idareci kişiler, diğer öğretmenler özellikle büyükşehirlerde öğrencilerin teşekküllerde değişik bir kültür yapısallığına büründüğünü belirtmişlerdir. İdareci kişilerin açıklamalarında öğrencilerin teşekkülde öğrencilik vasıf ve adabına yakışmayacak ölçüde değişik davranım şekillerine girdiği belirtilmektedir. Bu durum teşekküllerin büyüklük veyahut küçüklük oranlarına göre değiştiği gibi iş koluna göre de farklılık göstermektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği ana ilkeler ve prensip maddeleri diğer kurumlardan farklılaştığı gibi öğrencilerin nitelikli eğitim almaları önündeki engelleri de ortadan kaldırmaya matuftur (Bilgiseven, 1982: 87).

Çalıştığı iş yerinde değişik çağ guruplarındaki kişiler ile beraber bulunulması ve bunların öğrenim ve ahlâkî seviyesinin düşük olmasının öğrenciyi menfi yönden tesirlediği görülmekte. Öğrencinin bir üst sınıfında başlamakta olan pratik eğitimlerin iki 2 gün okulda, üç günde kurumlarda

düzenlenmesi ile kurumlarda geçirilmekte olan sürecin meslekî ve teknik kurumdan yüzde elli oranda fazla olması öğrencide işçi-öğrenci ayırımı hususunda tereddütler oluşturmuştur. 3 gün okul haricinde kurumda geçirilmekte olan sürecin oluşturduğu iklim derslere yoğunlaşmasını ketlemektedir. Öğrencinin bir bölümü iş yerlerini kendisi bulduğundan burada tanıdıklar, uzak-yakın akrabalık ilişkileri nedeniyle kurumlara devamlı katılımı aksama göstermekte veyahut asla kuruma gitmemeleri durumu meydana çıkabilmektedir (Sakaoğlu, 2003: 465-66).

Meslekî Çalışmayla İlgili Oluşan Problemler

Öğrencinin iş ve beceriye dönük eğitim aldığı atelyelerde ihtiyacı olan malzemelerin eksikliği veyahut geç gelmesi durumu neticesinde öğrencilerin nakıs bilgilerle kuruma gönderilmesi değişik zorluklar ile karşılaşmalarına sebebiyet verebilmektedir (Çileli, 1986: 123).

Özelikle teknik okullardaki öğretmenlerin eksikliğinde eğitim kalitesinin menfi yönde etkilendiği görülmektedir. Öğrencilerin fazlalığı, dersliklerin azlığı, atelyelerde ihtiyaç duyulan makinaların azlığı buna sebebiyet vermektedir. Kurum ve kuruluşlar sanayi bölgeleriyle koşut bir biçimde inşa edilemediği için ulaştırma zorluğu yaşanmakta, bu da, öğretmenin koordinatör olarak görevlerini yerine getirmesini ketlemektedir (Bayram, 1995: 104).

Bu kurumlardaki öğretmenin oluşturulan pekçok teşviğe karşın özel sektörü seçmesinin sebebinin incelenmesi gerekmekte. Zira eğitim-öğretim sürecinin aksaması sonucuna yolaçmaktadır. Kurumlarda kurulan döner sermayenin öğretmenlerin ve öğrencilerin yararına düzenlenmek suretiyle kazanılan gelirlerin üzerindeki kesinti oranlarının kalkması veyahut öğrencinin sigortalanması sırasında devletin desteğinin karşılanması gerekmekte. Kurum kontenjanının yöredeki mevcut teşekküllerin durumuna nazaran azaltılma veyahut çoğaltılması sözkonusu olabilmeli. Zira bir takım bölümlerdeki öğrenciye lazım olan sayılarda teşekkül bulma güçleşmekte. Bir takım öğrencilerin yerleştiği teşekküller öğrenim gördüğü meslekî eğitim ile alakalı veyahut alakasız olabilmekte. Büyükşehirlerde teşekküllere koordinatörlükle görevlendirilen öğretmenin rahatlık il gitmelerini ve gelmelerini sağlama sıkıntısı bulunmaktadır. Öğretmenin hizmetiçi eğitimle ilgili programı cazibeli hâle getirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. Böylelikle yenilenen teknoloji ve ilerlemeleri izlemelerinin sağlanılmasına dönük faaliyetlerle bilgi ve becerilerinin de geliştirilmesinin önü açılmalıdır (Bilgiseven, 1982: 95).

Kurumla İlgili Oluşan Problemler

Öğrencilerin kurumlarda diğer çalışan kişilerle benzer pozisyonlarda tutulmak suretiyle onlardan benzer derecede bilgiler, beceriler ve maharetler istenilmektedir. Öğrencinin iş kanunlarında yasaklanan tehlike ve sorunlu iş yerlerinde çalıştırılabilmeleri, iş sürelerinin, dinlenmelerinin, tatillerinin olduğu günlerde çalıştırılmaları ile alakalı hüküm ve maddelerin yasalarda netçe belirtilmemesi durumu sebebi ile bu konuda istismar görülmekte (Bayram, 1995: 112).

Kurumdaki öğrencinin görev veyahut lokayt durumunda alacakları tavrın kanunun yirmi ikinci maddesindeki ifadede belirtilmişken sendika kurumlarının görev ve lokayt kapsamının haricindeki öğrenci eğitimlerinin nasıl yapılacağı hususunda bir çözümü olmamaktadır. Kısaca usta olan öğretmenler kanunî olarak kendilerine tanınmış olan görev haklarını kullanır iken kendi eğitimlerinin kurum mekanında değerlendirilebilmesi için ilave düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlara, yani öğrencilere rehber olacak usta öğretici kişilerin görev veyahut diğer sebepler ile öğrencileri ile meslekî manada yetiştirilmesi için ihtiyaç duydukları eğitimi vermemeleri durumunun yolaçacağı neticeleri önleme için çözüm üretme gerekmektedir (Bayram, 1995: 114).

Kurumdaki usta olan öğretici kişilerin eğitim-öğretim amacıyla çalışması elzem olan vakit onların çokça gelir elde ettikleri iş saatleri ile çatışmakta. Bu sebep ile maddî açıdan önemli rakama ulaşan kayıpları söz konusudur. Bu saatlerde yapılan ücretlendirmeler konusunda iyileştirme yapmak gereklidir. Kurumda verilmekte olan iş eğitimleri ve meslekî dalların mevcut branşlar ile ilgisiz olması meslekî eğitim sürecini menfî tesirlemektedir. Meslekî eğitim verilen bölümlerde bir takım ilave meslekî dalların açılma ve yaygınlaştırılması gibi güncellemelere ihtiyaç duyulmaktadır (Çileli, 1986: 189).

Meslekî Eğitim ile İlgili Problemlerin Giderilmesine Dönük Çözüm Önerileri

Öğrencinin gittiği kurum hakkındaki görüşü dikkate alınarak yapılacaklar, yani testler ve anketler ile kurumun durumunun tespiti sağlanmalıdır. Kurumda vazifeli olan usta öğretici kişilerin, görevinin bilinci ve anlayışında olması gerekmektedir. İş yerlerindeki diğer çalışan kişiler ile münasebetler hususunda öğrenciye sıkça tavsiyeler ve bilgilendirmelerde bulunulmalı. Kurumların kapasitesi gözden geçirilmek suretiyle öğrencilerin alımları ve devamları yapılmalı. Başarılı olan öğrencinin meslekî kurumları tercihini temin etme maksadıyla ihtiyaç duyulan

önlemlerin alınması sağlanmalı. Çokça tercihte bulunulan bölüm ve ötelyelerin sayıları arttırılmalıdır (Sakaoğlu, 2003: 495).

Öğretmenin hizmetiçi öğretim programı yaygınlaştırılır ilen, gelişmekte olan teknolojik gelişimleri takip etmesi sağlanır iken ihtiyaç duyacakları çalışmalar ciddiye ile yapılmalı ve bu konuda desteklenmemeliler. Başka ülkelerde bulunan alakalı bölümler ile temasa geçilerek öğretmenlerin yurtdışına gönderilmesi sağlanmalı, bilgilerinin ve tecrübelerinin gelişmesi amacı ile kısa ve uzun vade program düzenlenilmeli. Kurumda öğrencinin diğer çalışan kişiler ile benzer şekilde değerlendirilmeyerek bir talebe olduğu unutturulmamalı. Öğrencinin iş kanunlarında yasaklanan, tehlike dolu iş yerlerinde çalıştırılması, öğrenciye fazla mesai yapmaları veyahut haftasonu günleri çalıştırılmasının engellenmesi sağlanmalıdır. Öğrencilerden bir bölümüne kurumda meslekî bilgiler ve beceriler yaptırılmalı; ayrıca olağanın dışında kalan işler ile meşğul edilmelerinin engellenmesi sağlanmalıdır ((Durak ve Yücel, 2010: 29).

Kurumda ehliyet sahibi olan ve belge sahibi olan usta öğretici kişilerin bulunmasına özen gösterilmelidir. Özellikle kız öğrencilerinin yerleştiği teşekküllerde hassasiyet gösterilmesi daha fazla gerekmektedir. Koşut ortamın temin edilemediği durumda kurumda ihtiyaç durulan eğitim verilmesine çalışılmalı. Teşekküllere öğrenciler yerleştirilir iken elli ve daha çokça işçi çalıştırmakta olan iş yeri şartı aranmalıdır; vasıflı, güvenli, tecrübeli teşekküller tespit edilmelidir. Kurumların tekniksel donanımlar bakımından geliştirilmeleri, kurumla teşekküller içersinde farkların azaltılması, kurumlardaki eğitim anlayışını önemle müspet yönde tesirleyecektir. Öğrencinin görev ve lokayt durumları belirtilmişse de sendikalarla çatışma ortamına düşmemesi amacıyla ilave düzenleme ve tedbirler alınmalıdır. Teşekküllerde vazifeli usta öğretici kişilerin gündüzleri görevlendirilmesinde meydana gelen maddî kayıplar giderilmeli. Teşekküllerdeki bir takım alanlarda eğitimler verilmediği bir realitedir. Bu durumlarda benzer olan ve yetersizliği sözkonusu bulunan kurumlara ilave alanlar eklenilmelidir (Bayram, 1995: 119).

Millî Eğitim sistemimizin en mühim gayesi, millî kültürlü, ahlâklı ve şuurlu, memleketini seven vatandaş yetiştirmektir. Ülkemizde orta öğretim ve meslekî eğitim kurumlarının en mühim gayesi de bu olmalıdır. Meslekî eğitim sisteminin teşvik edilmesi amacıyla realist tedbir alınmalı; meslekî eğitim anlayışında insangücü ihtiyacının kesif olduğu sahalara öncelikler verecek biçimde bursluluk sisteminin getirilmesi sağlanmalıdır. Son olarak endüstri meslek lisesinin ara bölümleri açılmak suretiyle meslekî ve teknik eğitimle ilgili önbilgiler önceden verilerek öğrencilerin donanımlı şekilde yetiştirilmesi sağlanmalıdır (Kazıcı, 2006: 238).

Sonuç

Ahîlik geçmiş dönemde olduğu gibi günümüz koşullarında da çalışma hayatında gelinmesi gereken noktalara ulaşılması konusunda ufuk açıcı ve rehber görevi gören öncü bir kurumdur. Bu kurum ve bunun ön gördüğü düşünce, yepyeni ruh ile yeniden hayatiyete geçirilmeli. Bu durumun olması için çalışma hayatında yetkin olan kurumların ve kuruluşların aynı çatının gölgesinde konfederatif yapı biçiminde biraraya gelmek suretiyle meselenin hâlline çalışması gerekmektedir. Fütuvvet ahlâkının esası olan alçakgönüllülük ile birbirlerine destekte bulunması, meslekî eğitimin ereğine ulaşmasını rahatça sağlayacaktır. Ahîlik, çatışmaların ve tefrikanın bulunduğu topluluk anlayışı ve düşüncesinin önündedir. Bireyin menfaat ve iyiliğini topluluğun iyiliğinden üstte göremez. Bu prensipler ile bezenen toplulukta rekabetler sadece daha iyi ve güzeli elde etme amacına matuf şekilde gerçekleşir. Dayanışmanın en üst safhalarda olduğu bu anlayışta dış etmen ve tesirler en aza indirgenir.

Ahîlikte üreticinin uymak zorunda olduğu kural ve kaideler belirlenilerek bunlara uyulup-uyulmadığı kontrol edilir idi ve bunlara uymayana yaptırım uygulanır idi. Hile, yalan, çürük iş yapma, belirlenilen fiyatların üstünde ürün satma, başkasının ürününü taklit etme çok ciddi bir suç sayılır idi. Kalitesizliği belli malı üretenler, tüketicileri aldatanlar, yüksek fiyatlarda ürün satan esnâf ve sanatkârların iş yeri kapatılır idi ve bunlar toplumun dinamiklerinden ve sosyal hayattan dışlanır idi. Ahîlikte kaliteli ürün düşüncesi, müşterileri merkeze almış olan imalât ve tüm kademelerde ahlâklı çalışma anlayışı eğitim sisteminden ileri gelmekteydi. Ustalar, mesleklerine dair teknik bilgi ve becerileri çıraklara ve kalfalara öğretir iken bunları ahlâken de yetiştirmeye çalışırdı.

Günümüzde Ahîliğin bırakmış olduğu boşluklar değişik kurumlarla doldurulmak istense de a fonksiyonları büyük oranda ifa edilememekte. Özellikle genç kişileri yönlendirmek ve topluluktaki ödev ve görevlerine hazırlamak bakımından Ahîlik sonrasında oluşturulan kurum ve kuruluşların yetersizliği bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Ahîlerin yetişmekte olan gençler ile meşgûliyeti “ağaç yaş iken eğilir” ata sözündeki düşünceden ileri gelmektedir ve bu buna benzeş sözler ile ilintilenilebilir. Gençlik, günümüzde bu tür kanaât sahiplerinin desteklediği Ahîlik benzeri kuruma çokça ihtiyaç duymaktadır. Günümüzde böyle yapılardan yoksunca yetişen gençler gelecek endişesi içersinde yarınılardan korkulu, nereye ait olduğundan bîhaber, kimlik karmaşası içersinde değişik kültür ve değerlerin tesirinde kalmaktadır.

Meslekî ve teknik eğitim hususunda hedefe ulaşmakta ilerlenmeler sağlanmış ise de istenilen seviyeden hala uzak olduğumuz bir gerçekliktir. Yüz yıllarca meslekî eğitimde model olmuş Ahîlik düşüncesinin günümüzdeki uygulanabilirliğinin önceki misalleriyle meydana konulması gerekmektedir. Meslekî ve teknik eğitim anlayışındaki çeşitlenme ve zenginleşme faaliyetinde esas ölçüt, bunu yapmaya yeteceği düşünülen kaynakların oluşturulma ve ülkenin buna duyacağı ihtiyaç ile paralellilik arzemesi gerektiği gerçeğidir. Bu türden eğitim anlayışı için ihtiyaç duyulan kaynağın israf edilmesini asgariye indiren yeni bir sistemsel bütünlüğe geçmek zorundalığı bulunmaktadır. Millî eğitimle ve kültürle ilgili şûralardaki kararların hayata geçmesi hususunda ihmâlkârlıktan uzak bir bakışaçısının getirilmesi ve bu kararların harfiyen uygulanarak eğitim sisteminde değerlendirilmesinin önünün açılması gerekmektedir.

Çağımızda meslekî eğitim ile alakalı kurumlarda ve çalışma hayatında karşılaşılan problemler ile sorun odaklarını çözüm önerisi getirilir iken çalışan kişilerin eğitim ve denetlenmesi konuları önem ile vurgulanmaktadır. Ahîlikte çalışan kişilerin denetimi sağlanır iken gerek meslekî eğitimi gerekse de ahlâksal eğitimi üzerinde durulmuştur. Biz şahsî iş hayatımıza yönelik problem ve sorun odaklarına Batı’lı değer ve ilkeler etrafında çözüm ve öneriler bulma çabasındayız. Oysa kendi öz ve tözümüze ait bir yapı olarak karşımızda duran Ahîlikte, çağımız iş hayatına rehber olacak mühim esaslar mevcuttur. Amacımızsa böyle bir kurumu yeniden canlandırma değil, zira Ahîlik varolduğu çağa ait olan bir kurumdur. Fakat bu yapıda, çağımızın eğitim hayatını ve iş dünyasını aydınlatacak ilke ve değerlerin bulunması sebebi ile Ahîlikten öğreneceği çok fazla tecrübe bulunmaktadır.

Kaynakça

- Akbıyık, A. (2001). Ahîlik Kültürü Üzerine. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Akbıyık, A. (2002). Şanlıurfa'da Yaşayan Ahîlik Kültürü. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Akbıyık, A. (1998). Ahîlik Geleneği Şanlıurfa'da Yaşıyor. Aksiyon Dergisi, Sayı: 58 (32), 15-21.
- Akça G. (2003). Ahîlik Geleneği ve Çağımız Fethiye Esnâfı, Ahîliğin Sosyo-Ekonomik Bağlılıkları ve Günümüzdeki Kurumlar, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Altıntaş, H. (1998). Estetik Yönden Ahîlik ve Fütüvvetnameler. Türk Kültür Dergisi, (312), 115-

- Anadol, Y. C. (1991). Türk-İslam Medeniyetinde Ahîlik Kültürü ve Fütüvvetnameler. Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Arıcı, K. (1989). Bir Sosyal Güvenlik Kurumu Ahîlik. Ankara: Karınca Yayıncılık.
- Arıcı, K. (2001). Ahîlik ve Çalışma Hayatımız: Ahîlik Kültürünün Çağımızda Uygulanabilirliği Meselesi. Ankara: Karınca Yayıncılık.
- Arslan, M. (2005). İş ve Meslek Ahlâkı. Ankara: Siyasal Yayıncılık.
- Aydın P. (2001). Yönetmel Meslekî ve Kurumsal Etik. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Aydın, K. (2007). Geçmişten Çağımıza Ahîlik. İstanbul: Ahîlik Vakfı Yayınları.
- Bakır, M. A. (1991). Ahîlik ve Meslekî Eğitim. Sosyal Tarih Dergisi, Sayı: 5 (29), 57-58.
- Baykurt, A. (1999). Osmanlı'nın 700. Yılında Sosyoekonomi Bir Kuruluş Olan Ahîlik ve Kooperatifçilik. Karınca Dergisi, 64 (47), 35-36.
- Bektaşoğlu, M. (1999). Osmanlı'da Ahîlik ve Esnâf Ahlâkı. (2. Baskı). Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Bektaşoğlu, M. (2002). Sosyal Dayanımda Öncü Kuruluş: Ahîlik. Diyanet Avrupa Dergisi, Sayı: 175 (18), 46.
- Bilgiseven, A. K. (1982). Eğitim Sosyolojisi. İstanbul: Nehir Yayıncılık.
- Bozyiğit, A. E. (1989). Ahîlik ve Çevresinde Meydana Gelen Kültür Değerleri Bibliyografyası (1912-1988). Ankara: MEB Yayınevi.
- Bosnalı, Ö. (1986). Osmanlı Devleti'nde Ahîlik ve Çalışma Hayatı. Karınca Dergisi, (42), 11-39.
- Burak, M. ve Özçelik, Ö. (2007). Bir Medeniyet Kurumu Vakıflar Ve Sosyal Hizmet Kurumları. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (1), 1-5.
- Cumbur, M. (1985). 14. Yüzyıl Başlarında Edebiyatımızda Ahîlik. Millî Kültür, III (2), 33-37.
- Çağatay, N. (1997). Ahîlik ve Sanatkârlar. Ankara: Türkiye Esnâf Ve Sanatkârlar Konfederasyonu Yayınları.
- Çağatay, N. (1996). I. Uluslararası Ahîlik Kültürü Sempozyumu Bildirileri (13-15 Ekim 1993, Ankara). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Çağatay, N. (1989). Bir Türk Kurumu Olan Ahîlik. Konya: SÜ Yayınları.
- Çalışkan, Y. (2001). Kültür, Sanat ve Medeniyetimizde Ahîlik. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Çalışkan, Y. ve İkiz, M. L. (1993). Kültür, Sanat ve Medeniyetimizde Ahîlik. Ankara: Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

- Çivitçi, S. (1978). Bir Türk Kurumu Ahîlik. İstanbul: İnsan Yayıncılık.
- Demirci, M. (1996). Ahîlikte Tasavvufi Boyut: Fütüvvet. Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, VII (41), 83-89.
- Demirci, R. (1998). Ahîlik ve Kooperatifçilik. Karınca Dergisi, (586), 3-5.
- Doğan, H. (2006). Ahîlik ve Örtülü Bilgi Çağımız. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Durak İ., Yücel A. (2010). Ahîliğin Sosyo-Ekonomik Etkileri ve Çağımıza Yansımaları, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.15,S.2.
- Gemici, N. (1993). Türkiye’de Meslekî Teknik Eğitimin Gelişimi ve Endüstri Meslek Liselerinin Durumu. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Glasser, W. (1999). Kurumda Kaliteli Eğitim. (2. Baskı). İstanbul: Beyaz Yayıncılık.
- Güllülü, S. (1977). Ahîler. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Gülvahaboğlu, A. (1991). Sosyal Güvenlik Öncüsü Ahî Evran Veliler ve Ahîlik. Ankara: Memleket Yayıncılık.
- Gündüz, İ. (1983). Osmanlılarda Devlet-Tekke Münasebetleri. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Güngör, E. (1995). Türk Kültürü ve Milliyetçilik. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Kayaoğlu, İ. (2006). Fütüvvet ve Ahîlik. Türk Kültürü Dergisi. Sayı: XIV (166), 598-603.
- Kazıcı, Z. (2006). Osmanlı İhtisab Kanûnnameleri ve Ahîlik. İstanbul: Gelenek Yayıncılık.
- Kılıç, R. (1992). Ahlâkın Dinsel Temeli. Ankara: MEB Yayınları.
- Koç, B. (2006). Teşekküllerin Finans İmkanları ve İç İşleyişleri. OTAM, (20), 185-196.
- Köprülü, F. (1988). Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Nasır N. (2002). Anadolu Ahîliğinin Sosyo-Ekonomik Yönleri, Hacı Bektaş Veliler Dergisi, Sayı:24, s.65
- Özen, K. (2002). Anadolu Bölgesinde Ahîlik. Ankara: MEB Yayınevi.
- Özgeevren, M. (1998). Geleneksel Türk Hayatında Ahlâk Anlayışı. (2. Baskı). İstanbul: Nehir Yayıncılık.
- Sakaoğlu, N. (2003). 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’de Eğitim. İstanbul: Nas Yayıncılık.
- Sezgin, A. (1989). Ahî Evran'ın Manevî Dünyası ve Ahîlik Disiplini. Gençlik Jurnali Dergisi, Sayı: 62 (25) 21-28.
- Sezgin, İ. (1986). Çıraklık Ve Meslekî Eğitimi Kanunu ve Yeni Meslekî Ve Teknik Eğitim Sistemi. Ankara: MEB Yayınları.
- Soykurt, R. (1980). İnsanlık Bilimi Ahîlik. (2. Baskı). Ankara: Afsaroğlu Matbaası.

- Soykurt, R. (1971). Orta Yol Ahîlik. Ankara: Güneş Matbaacılık.
- Soykurt, R. (2001). Türk Esnâf Tôresinin Kaynağı-Ahîlik. Türk Dünyası Tarih Dergisi, Sayı: 228 (186), 131-148.
- Sucu, M. (1996). Ahî Ocakları ve Bir Ahîlik Belgesi. Malatya: Yol Yayıncılık
- Şeker, M. (1993). İbn Batuta'ya Göre Anadolu Coğrafyasının Sosyal-Kültürel ve İktisadî Hayatı İle Ahîlik. Ankara: Kültür Bakanlığı HAGEM yayımları.
- Şimşek, M. (2002). Ahîlik. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Şimşek, M. (2000). Toplam Kalite Yönetimi ve Ahîlik. İstanbul: Ahî Yönetim Danışmanlık Ve Basın Yayım Matbaası.
- Şimşek, M. (2002). TKY ve Tarihteki Bir Uygulaması Ahîlik. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Tan, N. (2009). Ahîlik Kutlamalarında Yeni Süreç: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Öncülüğünde İlk Ahîlik Çalıştayı. (30-31 Mayıs 2009, Kayseri). Millî Folklor, 11 (82), 168.
- Taeschner, F. (1972). İslam'da Fütuvvet Teşkilatının Doğuşu Meselesi Ve Tarihî Çizgileri (Çev: Semahat Yüksel). TTK Belleten, 36, Ankara.
- Topçu, N. (1997). Ahlâk Nîzâmı. İstanbul: Dergah Yayıncılık.
- Turan, S. (2006). Yarınların Türkiye'si İçin Kurumu Tekrar Tasarlamak Ve Düşünmek. Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları Bildiriler Kitabı. (4-5 Kasım 2006, Ankara). 307-317.
- Türkkan, N. (2002). Ahîlik: TKY ve Tarihteki Bir Uygulaması. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Uslu, M. (2006). Şeyh Seyyid Hüseyin İbn Gaybi Fütuvvetnamesinde Ahîlik İle İlgili Görgü Kuralları. Erciyes Dergisi, (141), 9-11.
- Yılmaz, A. (1995). Ahîlikte Din ve Ahlâkî Eğitim. (2. Baskı). Ankara: Karınca Yayıncılık.
- Yücel, A. (2005). Ahîlikte Eğitim ve Amacı. Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap tarihî Enstitüsü Atatürk Dergisi, 3 (3), 193-202.